

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що розрахунок собівартості за методом директ-костинг дозволить аграрним підприємствам оперативного контролювати співвідношення, що складаються на ринку цін і постійних витрат і тим самим приймати рішення про реалізацію продукції за цією ціною чи ні та відпрацьовувати інші варіанти. Також, він дає можливість диференційовано підійти до ролі кожного виду продукції у формуванні прибутку підприємства. І шляхом ранжирування продукції за показниками рівня маржинальної рентабельності, рентабельності продажів, фактору ефективності, операційного важелю і коефіцієнту фінансової міцності розташувати продукцію з позицій стимулювання їх виробництва в даному або наступному виробничому циклі.

Література

1. *Бланк И.А.* Финансовый менеджмент: Учебный курс / Бланк И.А. — К.: Ника-Центр, 1999. — 528 с.
2. *Валітов С.С.* Конкурентне право України: Навч. посіб. / Валітов С.С. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 432 с.
3. *Дмитренко О.М.* Роль стратегічного планування в діяльності сільськогосподарських підприємств / О.М. Дмитренко // Економіка АПК. — 2009. — № 7. — С.43—45
4. *Кулешова Г.М.* Конкуренція і конкурентоспроможність в агропромисловому виробництві / Г.М. Кулешова // Економіка АПК. — 2008. — № 3. — С. 21—24

Стаття надійшла до редакції 09.03.2011 р.

УДК: 369.041:636.5/6(477.83)

Г. В. Марків, аспірант¹,
Львівський національний аграрний університет

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ПТАХІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті проаналізовано рівень та ефективність державної підтримки сільськогосподарських підприємств птахівничої галузі і на цій основі сформульовано відповідні висновки.

Ключові слова: птахівництво, державна фінансова підтримка, дотації, виробництво, ефективність

In the article the level and efficiency of state support of poultry agricultural enterprises are analysed and the proper conclusions are formulated.

¹ Науковий керівник: Березівський П.С. — д. е. н., професор

Key words: poultry farming, state support, subsidies, production, efficiency
В статье проанализирован уровень и эффективность государственной поддержки сельскохозяйственных предприятий птицеводческой отрасли и на этой основе сформулированы соответствующие выводы.
Ключевые слова: птицеводство, государственная финансовая поддержка, дотации, производство, эффективность

Постановка проблеми. Зважаючи на динамічність галузі птахівництва, значний вплив на її розвиток та функціонування в ринкових умовах має державна фінансова підтримка, що здійснюється як за рахунок бюджетних дотацій, так і за рахунок спеціального режиму оподаткування. Проте в період світової фінансової кризи особливої актуальності набуває проблема рівня ефективності державного фінансування галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання державної підтримки сільського господарства, зокрема і галузі птахівництва, розглядаються у працях таких науковців, як: В.К. Збарський, В.П. Горьовий, А.Д. Діброва, Р.М. Минів, О.М. Бородіна, О.Л. Киристюк. Але ще не усі питання цієї актуальної проблеми на сьогоднішній день отримали належне науково-методичне та практичне вирішення, тому і виникає потреба проведення аналізу рівня та ефективності державного фінансування галузі птахівництва.

Постановка завдання. Метою статті є визначення рівня та ефективності державної підтримки сільськогосподарських підприємств птахівничої галузі у Львівській області та розробка пропозицій для її удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Обсяг коштів, що направлявся на підтримку сільського господарства до 2008 року щорічно зростав, що дозволяло товаровиробникам одержувати значні фінансові ресурси для здійснення процесу відтворення в галузі. Проте на сьогоднішній день спостерігається значне скорочення обсягу державного фінансування, що зумовлює виробника виживати у цій ситуації та надіятися лише на власні сили (табл. 1).

У структурі підтримки виробництва продукції птахівництва переважає підтримка за рахунок податку на додану вартість, проте на відміну від інших видів продукції тваринництва, підтримка виробників м'яса птиці переважно здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Із тридцяти чотирьох підприємств Львівської області, які займаються виробництвом продукції птахівництва лише чотирнадцять отримали дотації та доплати у 2009 р. Як бачимо, кількість коштів для функціонування галузі птахівництва скорочується, що

може свідчити про низьку ефективність вітчизняних державних програм фінансової підтримки сільськогосподарського товаровиробника.

Таблиця 1

**ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ, ТИС. ГРН (НА КІНЕЦЬ РОКУ)**

Організаційно-економічна форма	Отримано коштів за рахунок бюджетних дотацій			Отримано коштів за рахунок податку на додану вартість		
	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Господарські товариства	3536,1	6896,1	699,0	4286,0	5757,1	3524,4
Приватні підприємства (включаючи фермерські)	7602,1	15 955,0	1977,7	2092,3	7989,0	244,3
з них селянські (фермерські) господарства	6531,0	13 904,1	1670,7	2092,3	6950,4	244,3
Виробничі кооперативи	—	—	—	416,0	—	—
Сільськогосподарські підприємства	11 138,2	22 851,1	2676,7	6794,3	13 746,1	3768,7

*Джерело: розраховано за даними ГУСЛЮ

Таблиця 2

**ДОТАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВАМ ПТАХІВНИЧОЇ
ГАЛУЗІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ПРОДАНУ ПЕРЕРОБНИМ
ПІДПРИЄМСТВАМ ПТИЦЮ (У ЖИВІЙ ВАЗІ)***

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Продано птиці, тис. ц	80,0	99,2	116,5
Вартість проданої птиці, млн грн	46,3	73,5	109,4
Дотації за продану птицю, тис. грн	11 138,2	22 851,1	2676,7
Дотації на 1 ц птиці, грн	139,2	230,4	23,0
Питома вага дотацій у вартості проданої птиці, %	0,24	0,31	—

*Джерело: розраховано за даними ГУСЛЮ

У 2009 р. порівняно з 2007 р. сільськогосподарські підприємства птахівничої галузі отримали на 8461,5 тис. грн менше коштів за рахунок бюджетних дотацій та на 3025,6 тис. грн — за рахунок спеціального режиму оподаткування.

Як свідчать дані табл. 2, дотації за продану птицю у 2009 р. знизились, при цьому і питома вага дотацій у вартості проданої птиці скоротилася до мінімуму.

Проте, незважаючи на такі зміни у державній фінансовій підтримці виробників продукції птахівництва нашого регіону, за останні роки значно збільшилось поголів'я та виробництво м'яса птиці (рис. 1).

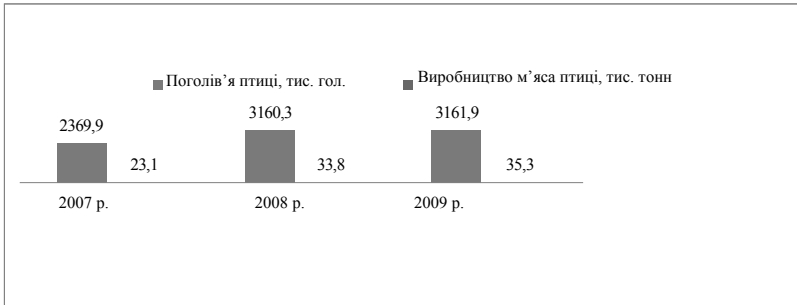

Рис. 1. Динаміка поголів'я та виробництва м'яса птиці в сільськогосподарських підприємствах Львівської області*

*Джерело: розраховано за даними [5, с. 63—64; 7]

Така ситуація пояснюється зниженням попиту на дороге м'ясо — свинину, яловичину і зростанням на дешевше, проте досить поживне та дієтичне — м'ясо птиці, а відповідно зростає кількість підприємств, які займаються виробництвом продукції птахівництва. Це забезпечує ріст кількості утримуваного поголів'я, обсягів виробленого та реалізованого м'яса, яке доступне по ціні. Проте, на сьогоднішній день ринок насичений не лише вітчизняною продукцією птахівництва, а й імпортним товаром. Тому актуальним є питання щодо регулювання ринку продукції птахівництва за допомогою низки економічних важелів. При цьому слід врахувати усі сфери діяльності, які взаємопов'язані з птахівництвом, а саме: виробництво кормів, сільськогосподарської техніки, переробними підприємствами, оскільки саме комплексне вдосконалення процесу дозволить підвищити ефективність галузі. Важливим та невід'ємним у цьому є безпосередній вплив і підтримка держави.

Слід погодитися з думкою вчених, які вважають, що механізм вдосконалення регулювання ринку м'яса здійснюється державою шляхом забезпечення еквівалентності в цінах на продукцію, впровадження відсоткових ставок на коротко- і довготермінові кредити, захисту внутрішнього ринку від імпорту неякісного м'яса

та надання допомоги власним виробникам для виходу на зарубіжні ринки [2, с. 253].

Проте належне регулювання ринку м'яса птиці повинно здійснюватися не лише з допомогою державних важелів, а й за участі самих товаровиробників, які створивши усі необхідні умови для зниження собівартості продукції птахівництва, підвищать її конкурентоздатність. Це можливо досягти шляхом використання племінної, більш продуктивної птиці, використанням збалансованих раціонів годівлі, ефективного сучасного обладнання для її утримання [4, с. 152; 6, с. 206] і, звичайно, за рахунок підвищення заплідненості інкубаційних яєць, виводимості курчат, їх збереженості, що забезпечують зростання відтворюваності птиці, а, отже, її продуктивність та ефективність галузі в цілому. Саме на стимулювання виробників продукції птахівництва зорієнтована фінансова підтримка держави, але, нажаль, на сьогоднішній день не забезпечується належний рівень ефективного використання наявних ресурсів. Проблема полягає у недосконалому механізмі одержання, розподілу бюджетних коштів та порушення бюджетної дисципліни їх використання.

Висновки. Підвищення ефективності підтримки галузі птахівництва з боку держави можливе за умови належного її фінансування за найбільш важливими програмами, що забезпечують найбільшу віддачу. На сьогоднішній день при збільшенні виробництва м'яса птиці (бройлера), як основного товару — замітника, зростає проблема задоволення зростаючих потреб населення у цінних продуктах харчування птахівничого походження, а товарних виробників — якісним молодняком, що є основним завданням господарств на племінній та промисловій основі. Такий головний шлях удосконалення процесу відтворюваності поголів'я. Головною умовою успішного розв'язання цієї проблеми, окрім створення міцної кормової бази, що забезпечує правильну і повноцінну годівлю птиці, відіграє система зоотехнічних заходів і методів, спрямованих на поліпшення спадкоємних якостей, підвищення племінних і продуктивних якостей сільськогосподарських тварин, якісне вдосконалення існуючих і створення нових високопродуктивних порід і раціональне використання племінних тварин з метою подальшого підвищення їх продуктивності та поліпшення якості одержуваної продукції, а саме — племінна робота, яка і повинна стати головною сферою державного фінансування.

Література

1. Діброва А.Д. Ефективність державної підтримки виробництва продукції тваринництва в Україні / Діброва А. Д. // Економіка АПК: міжнар. науково-виробничий журнал. — К., 2010. — № 9. — С. 54—60.

2. Аграрна політика в умовах ринкової трансформації економіки агропромислового комплексу: Комплексна монографія / За заг. ред. П.С. Березівського. — Львів: Львівський державний аграрний університет. — 2006. — 559 с.

3. *Збарський В.К.* Державна підтримка сільського господарства / Збарський В.К., Горьовий В. П. // Економіка АПК: міжнар. науково-виробничий журнал. — К., 2010. — № 4. — С. 74—80.

4. *Назаренко О.В.* Резерви зниження собівартості виробництва м'яса птиці / О. В. Назаренко // Птахівництво: міжвідомчий тематичний науковий збірник / ІП УААН. — Харків, 2009. — Вип. 64. — С. 150—155.

5. Сільськогосподарська діяльність господарств населення Львівської області: Статистичний збірник. — Львів : Головне управління статистики у Львівській області, 2010. — 154 с.

6. *Тагіров М.Т.* Вплив довготривалого зберігання яєць на якість добового молодняку / М.Т. Тагіров, О.В. Терещенко // Птахівництво: міжвідомчий тематичний науковий збірник / ІП УААН. — Харків, 2009. — Вип. 64. — С. 176—182.

7. Тваринництво Львівщини: Статистичний збірник. — Львів: Головне управління статистики Львівської області, 2010. — 126 с.

Стаття надійшла до редакції 01.05.2011 р.

УДК 65.011.3:339.9:338.439

Н. К. Новотарська, аспірантка,
Уманський національний університет садівництва

ДЖЕРЕЛА РИЗИКУ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕРОВНИХ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

У статті розглянуто вплив внутрішніх та зовнішніх джерел ризику на зовнішньоекономічну діяльність переробних підприємств аграрної сфери Вінницької області. Здійснений аналіз виробничих можливостей та експортно-імпоротної діяльності даних підприємств.

Ключові слова: джерела ризику, невизначеність, зовнішньоекономічна діяльність, переробні підприємства.

В статье рассмотрено влияние внутренних и внешних источников риска на внешнеэкономическую деятельность перерабатывающих предприятий аграрной сферы Винницкой области. Осуществлен анализ производственных возможностей и экспортно-импортной деятельности данных предприятий.

Ключевые слова: источники риска, неопределенность, внешнеэкономическая деятельность, перерабатывающие предприятия.

The influence of internal and external sources of risk on foreign activity of processing enterprises of agrarian sphere of Vinnitsa region was examined in